

УДК 336.71

JEL Classification G21

*Олена Володимирівна Андрєєва, к. е. н., доцент,
(доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Державного університету
інфраструктури та технологій)*

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Як важлива складова фінансового ринку, банківська система України забезпечує умови для ефективного функціонування всієї економічної системи країни. Традиційним завданням для банківської системи є концентрація грошових ресурсів з їх подальшим перерозподілом між суб'єктами господарювання, домогосподарствами, галузями. Виконуючи це завдання, банківська система фактично сприяє економічному розвитку держави.

У 2022 році, з початком війни, національна банківська система стикнулася одночасно з проблемами загальноекономічного внутрішнього характеру - скорочення виробництва та доходів від експорту промислової і сільськогосподарської продукції, девальвація національної валюти, збільшення безпекових ризиків, масова міграція населення та проблемами світового характеру – це уповільнення розвитку світової економіки. В цих умовах Національний Банк України як регулятор грошово-кредитного ринку перейшов до жорсткої моделі грошово-кредитної політики, ціллю якої було, перш за все, утримання темпу інфляції і курсова стабільність, а основними «рецептами» оздоровлення грошового ринку – збільшення облікової ставки та норм обов'язкового резервування для комерційних банків. Перехід до монетарної політики рестрикції це завжди випробування для банків, але своєчасне застосування обмежувальних заходів дозволило зберегти контроль за валютним ринком, за ціновою динамікою та дати позитивний прогноз на економічне зростання.

Діяльність в умовах війни та економічної невизначеності стала для банківської системи реальністю та підґрунтям для формування тенденцій подальшого розвитку. В середньостроковій перспективі до основних тенденцій розвитку банківського сектору можна віднести: подальше проведення НБУ жорсткої монетарної політики та посилення для банків ринкових стимулів задля залучення ними гривневих депозитів від фізичних осіб на довгий термін; домінування кредитних ризиків в банківській діяльності; значні інвестиції комерційних банків у високодохідні сертифікати НБУ та облигації внутрішньої державної позики з метою збільшення процентного доходу; поступове зниження ліквідності в банківському секторі; уповільнення інфляції внаслідок зниження безпекових факторів; повернення банків до їх бізнес-моделей довоєнних часів з одночасним пошуком нових форм кредитування і формуванням ефективної антикризової моделі регулювання роботи банку.

Ключові слова: банківська система, центробанк, комерційний банк, інфляція, монетарна політика, кредитування.

Постановка проблеми. Банківська система є фактором розвитку для всіх сфер національної економіки – валютної, бюджетної, зовнішньоекономічної, тощо.

© Андрєєва О.В., 2023

Розвиваючись на основі досвіду попередніх тисячоліть, сучасна банківська система постійно оновлюється та адаптується під зміни економічного життя, змінюється під впливом інтеграційних та глобалізаційних тенденцій, під впливом чергування фаз циклу економічного розвитку та під впливом внутрішніх процесів у житті держави.

Непрості умови воєнного часу та економічної невизначеності диктують банківській системі України необхідність постійно пристосовуватися до кон'юнктурних змін на грошовому ринку, змін у монетарній політиці Центробанку та змушують розглядати кризові явища у економіці країни тільки як корекцію маршруту розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, що висвітлюють особливості роботи банківської системи, оцінку її стану та перспектив розвитку є темою наукових досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Дослідженню функцій та особливостей розвитку банківської системи України присвячені публікації таких українських вчених як А.М. Герасимович, Н.І. Демчук, К.Л. Ларіонова [1], О.Л. Малахова, А.А. Мещеряков, І.М. Михайловська, А.М. Мороз, М.І. Савлук [2], Т.Б. Стечишин [3] та багато інших.

Проте, на сьогодні залишаються невирішеними питання адаптації функціонування банківської системи до умов нестаціонарного економічного середовища та змін фаз циклу економічного розвитку національної та світової економіки.

Метою статті є оцінка сучасного стану та основних тенденцій в діяльності банківської системи України з метою пошуку адаптаційних методів її функціонування в умовах нестаціонарного економічного середовища та під впливом зміни фаз циклу економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до статті 4 Закону України «Про банки і банківську діяльність», банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень цього Закону та інших законів України [4].

Відомо, що до основних функцій банківської системи належить трансформаційна, емісійна та стабілізаційна функції, але завдяки саме трансформаційній функції банківська система створює умови для зростання суспільного багатства.

За архітектурою банківська система України дворівнева і кожний її структурний елемент має свої специфічні завдання та функції. Банком першого рівня банківської системи України є її Центробанк – Національний банк України (НБУ). Статус та функції НБУ регламентує Закон України «Про Національний банк України». Так, стаття 2 цього закону визначає, що Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України, особливим центральним органом державного управління, юридичний статус, завдання, функції, повноваження і принципи організації якого визначаються Конституцією України, цим Законом та іншими законами України [5].

Національний банк як регулятор грошового ринку відповідає за рівень інфляції в країні, здійснює регулювання та контроль діяльності комерційних банків, є емісійним центром держави, нагромаджує міжнародні резерви країни. Оцінюючи сучасні завдання Національного банку України слід сказати, що відповідно до Конституції України його головною метою та завданням було і залишається досягнення цінової і фінансової стабільності. У статті 6 Закону України «Про Національний банк України» зазначено, що основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України [5].

Пріоритети цінової стабільності надважливі, тому що саме передбачуваний курс та незначне (2-3% на рік) зростання цін дозволяє досягти інвестиційного зростання в

країні та соціальної стабільності у суспільстві. Традиційно, основним інструментами Національного банку для забезпечення цінової стабільності є регулювання облікової ставки у поєднанні з інфляційним таргетуванням та плаваючим обмінним курсом національної валюти - гривні. Але в сучасних умовах воєнного часу, економічної невизначеності, високого темпу інфляції, негараздів, що спостерігаються в економіці України внаслідок війни (значний бюджетний дефіцит, зростання державного боргу, скорочення податкових надходжень від населення та підприємств) для досягнення мети - цінова стабільність, НБУ запровадив низку обмежувальних інструментів: зафіксував курс національної валюти, ввів адміністративні обмеження на валютному ринку, підвищив норми обов'язкового резервування для комерційних банків, підвищив рівень облікової ставки.

З червня 2022 року НБУ встановив та утримує облікову ставку на рівні 25%. Такий рівень є значним і обмежує можливість комерційних банків до рефінансування. Але одночасно застосування такого рівня облікової ставки - це складова механізму зниження темпу інфляції та шлях до збільшення привабливості гривні як інструмента заощадження.

Задля посилення конкуренції на банківському ринку, підвищення привабливості строкових гривневих депозитів та задля зниження надлишкової ліквідності у банківській системі з 11 лютого 2023 року НБУ підвищив на 5 в. п. нормативи формування комерційними банками обов'язкових резервів за коштами на вимогу та на поточних рахунках юридичних і фізичних осіб та за коштами вкладів і коштами на поточних рахунках інших банків нерезидентів й кредитами, отриманими від міжнародних (крім фінансових) та інших організацій в національній та в іноземній валюті з можливістю покривати до 50% резервів за рахунок бенчмарк – ОВДП. З 11 березня 2023 року відбулося чергове підвищення на 10 в. п. нормативів формування обов'язкових резервів за коштами на вимогу та коштами на поточних рахунках фізичних осіб в національній та в іноземній валютах, але без можливості покриття за рахунок бенчмарк – ОВДП [6] .

Введення адміністративних обмежень на валютному ринку та перехід до жорсткої моделі монетарної політики на початку війни вже через рік почали показувати свою ефективність – намітився стійкий тренд зниження інфляції в економіці країни, знизилася напруга на валютному ринку, вдалося уникнути масового дефолту в банківській системі. Крім того, своєчасне застосування обмежувальних заходів дозволило зберегти контроль за валютним ринком, за ціновою динамікою та дати позитивний прогноз на економічне зростання.

За даними НБУ падіння реального ВВП України у 2022 році відбулося на рівні – 30,3%. Але існує позитивний прогноз на його підвищення: у 2023 році на 0,3%, у 2024 році на 4,1%, у 2025 році на 6,4%. Таблиця 1 містить прогнозні показники НБУ щодо динаміки реального ВВП, індексу споживчих цін, сальдо поточного рахунку та рівня міжнародних резервів.

Таблиця 1. Прогнозні показники Національного банку України щодо динаміки реального ВВП, індексу споживчих цін, сальдо поточного рахунку та міжнародних резервів

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
1	2	3	4	5
Реальний ВВП, зміна у %	-30.3	0.3	4.1	6.4

1	2	3	4	5
ІСЦ, у %	26.6	18.7	10.4	6.7
Сальдо поточного рахунку, млрд \$	8.6	-20.4	-8.4	-5.5
Міжнародні резерви, млрд \$	28.5	27.0	31.0	34.6

Джерело: складено автором на основі [7]

Зауважимо, що всі прогнози в сучасних умовах ґрунтуються на припущеннях щодо подальшої співпраці з Міжнародним Валютним Фондом (МВФ) і реалізації нової програми фінансування України з боку МВФ у поєднанні з виваженою фіскальною та ефективною монетарною політикою Національного банку, а міжнародна фінансова допомога залишиться і в наступні роки основним джерелом поповнення міжнародних валютних резервів України.

Щодо інфляції, то відбувається її уповільнення з 26.6% у 2022 році до прогнозних 18.7% у 2023 році з можливістю подальшого її уповільнення через зростання реального ВВП, зниження ризиків життєдіяльності в країні та зниження інфляції на світовому рівні.

Основними факторами позитивного сценарію стабілізації грошового ринку та розвитку банківської системи України є подальша співпраця з МВФ та іншими фінансовими міжнародними донорами, реалізація програми фінансування України, безперервна робота «зернового коридору», збільшення експортних надходжень, реалізація програми відбудови країни, демографічна стабілізація та повернення українців з еміграції.

На другому рівні банківської системи України працюють комерційні банки. Правовою основою їх діяльності є Закон України «Про банки та банківську діяльність». Відповідно до статті 2 Закону «Про банки та банківську діяльність» банк - юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги [4].

НБУ веде Державний реєстр комерційних банків, який містить відомості про банки, їх відокремлені підрозділи, філії та представництва іноземних банків в Україні.

За 2022 рік Національним банком з ринку позикових капіталів було виведено 2 комерційних банків та на кінець 2022 року у Державному реєстрі банків України налічувалося 67 комерційних банків. На початку 2023 року було відкликано ліцензію ще у двох комерційних банків, таким чином у банківській системі України залишилося 65 працюючих комерційних банків, з них 14 системно важливих, які НБУ визначає починаючи з 2008 року за критеріями: розмір банку, ступінь фінансових взаємозв'язків, напрями діяльності.

Таблиця 2 містить дані про кількість комерційних банків у банківській системі України за період з 2014 по 2023 рр.

Статистичні дані свідчать про зменшення кількості комерційних банків в банківській системі переважно за рахунок банків з національним капіталом. Загальне скорочення за 9 років склало 64%. Присутність іноземного капіталу в банківській системі України залишається практично незмінним. Привертає увагу, що наразі державній сектор має значний відсоток у структурі активів банківської системи. За даними НБУ у 2022 році частка державних банків зросла на 3.9 в. п., перевищила половину чистих активів сектору та складає 50.6% [6].

Банківська система у своїй діяльності завжди стикається з низкою ризиків, її діяльність ризикова априорі. Війна, з її негативними економічними, політичними та демографічними наслідками максимально посилила ризики в діяльності кожного комерційного банку та банківської системи загалом, в результаті чого банківська система на початку війни пережила стан близький до фінансового шоку.

Таблиця 2. Кількість комерційних банків в Україні за період 2014-2023 рр.

Період	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	Зі 100% іноземним капіталом
2014 рік	180	49	19
2015 рік	163	51	19
2016 рік	117	41	17
2017 рік	96	38	17
2018 рік	82	38	18
2019 рік	77	37	23
2020 рік	75	35	23
2021 рік	74	33	23
2022 рік	71	33	23
На 01.01.2023 року	67	30	22
На 01.05.2023 року	65	29	21

Джерело: складено автором на основі [7]

Впродовж першого півріччя 2022 року у банківській системі України спостерігалось скорочення обсягів активів, обсягів кредитування фізичних і юридичних осіб, скоротився попит на всі банківські послуги. Кредитний портфель практично усіх банків скоротився не тільки під впливом низького попиту, але і під впливом визнання втрати частини кредитів через неспроможність боржників до їх погашення. За даними НБУ частка непрацюючих кредитів (NPL) за 2022 рік зросла на 13,6 % по кредитах для фізичних осіб і на 6,8% по корпоративним кредитам, досягнувши на початок 2023 року обсягу 38%, а на 1 травня 2023 року – 39,3%. Майже 75% NPL банківського сектору сконцентровано в державних банках, та понад 40% з них припадає на Приватбанк [6].

Таблиця 3 містить інформацію про сумарні активи комерційних банків України з передвоєнного 2021 року по 1 травня 2023 року.

Таблиця 3. Сумарні активи комерційних банків України за період з 2021 до 1 травня 2023 року, млн грн

Період	Активи усього	Активи в іноземній валюті, млн \$	Надані кредити	Кредити суб'єктам господарювання	Кредити фізичним особам	Резерви за активними операціями
1	2	3	4	5	6	7
На 01.01.2021р	1822814	585349	963664	752503	199556	375459
На 01.12.2021р	1979298	593893	1067765	803069	239576	291371

Кінець таблиці 3

1	2	3	4	5	6	7
На 01.01.2022р	2053928	583717	1065347	795513	242633	278774
На 01.06.2022р	1997646	544819	1077083	806058	244157	304111
На 01.12.2022р	2243915	718523	1075343	823514	225746	385942
На 01.01 2023 року	2353592	731394	1036129	801327	209944	368091
На 01.05.2023р	2492315	783562	992185	764194	205924	369008

Джерело: складено автором на основі [7]

Ситуація з активними операціями у банківській сфері почала покращуватися з другої половини 2022 року. За даними НБУ прибуток у 2022 році комерційним банкам принесли їх операційна діяльність - 24,7 млрд грн чистого прибутку проти 77,4 млрд грн у 2021 році. Рентабельність капіталу сектору становила 10,9% порівняно з 35,1% рік тому [6].

Таке значне зниження прибутку в банківському секторі зумовлено зростанням відрахувань у резерви під збитки внаслідок війни (понесені та очікувані). Так, відрахування в резерви під кредити за рік становило 107,1 млрд грн, ще 11,7 млрд грн. було сформовано під інші активи та ризики [6].

Збільшення ліквідності в комерційних банках створило підстави для збільшення чистого процентного доходу, який за підсумком 2022 року зріс на 29% у порівнянні з 2021 роком. Інструментом для зростання процентного доходу в банках значною мірою послужили високодохідні депозитні сертифікати НБУ.

На 1 січня 2023 року у банківській системі України працювало 67 комерційних банків, 46 з яких отримали чистий прибуток - 45,6 млрд грн., що перекрыло збитки 21 комерційного банку на загальну суму 20,8 млрд грн., при цьому спостерігалася нерівномірна концентрація прибутку – п'ять найбільш прибуткових комерційних банків сконцентрували 89% прибутку всієї банківської системи.

Через зростання попиту на комісійні послуги комерційних банків, з другої половини 2022 року починають відновлюватися і зростати банківські комісійні доходи, але за підсумками 2022 року комісійні доходи банків скоротилися на 14% у порівнянні з попереднім періодом.

Активні інвестиції українських комерційних банків в облігації внутрішній державної позики (ОВДП) – це ще одна сучасна тенденція, реалізація якої дає підстави для отримання банками прибутків. ОВДП як інвестиційні інструменти мають значну дохідність. Діапазон дохідності ОВДП номінованих у гривнях коливається в залежності від строку розміщення облігацій від 11% до 19,5%, а номінованих у доларах США – від 4,2% до 4,85% [8].

Інвестиційну привабливість цих інструментів збільшує їх гарантований державою статус та відсутність оподаткування доходу. За даними НБУ на 01 червня 2023 року в обігу за номінально-амортизаційною вартістю знаходяться ОВДП на суму 1450,9 млрд грн. Банківська система є основним інвестором в ОВДП. Так станом на початок червня 2023 року учасники банківської системи придбали державних облігацій на загальну суму 1240,92 млрд грн., що складає 85,53% ринку, при цьому доля НБУ - 694,35 млрд грн. (47,86%), доля комерційних банків - 546,57 млрд грн. (37,67%) [6].

Отримання банками процентного доходу від інвестицій в ОВДП можна розглядати як штучне джерело прибутку, за рахунок якого комерційні установи підживлюють свою діяльність державними коштами в умовах, коли виконання їх основної функції – кредитування економічного сектора зведено до мінімуму.

Дослідження діяльності банківської системи впродовж 2022 року та першої половини 2023 року свідчать, що її робота відбувається в найскладнішому періоді за всю історію існування банківської системи незалежної України, коли країна опинилася перед загрозою втрати економічної самодостатності. Війна спровокувала значне скорочення виробництва, падіння доходів від експорту промислової та сільськогосподарської продукції, девальвацію національної валюти, збільшення безпекових ризиків і як наслідок - масову міграцію населення. В цих умовах Національний Банк перейшов до запровадження жорсткої моделі грошово-кредитної політики, ціллю якої було, перш за все, утримання темпу інфляції та курсова стабільність. Отже, банківська система Україні стикнулася одночасно з загальноекономічними внутрішніми проблемами, економічними проблемами світового рівня та проблемами, що породжує необхідність переходу до монетарної політики рестрикції.

Щодо оцінки сучасних тенденцій та їх прогнозу в діяльності банківської системи України на середньострокову перспективу, можна виділити наступне:

- подальше проведення Національним банком жорсткої монетарна політики рестрикції;
- основним джерелом фінансування бюджету та джерелом поповнення міжнародних резервів залишиться міжнародна допомога;
- подальші внутрішні запозичення з використанням інструмента - облігації внутрішній позики (ОВДП) продовжаться, а основним інвестором на ринку облігаційних запозичень залишиться банківська система;
- ліквідність в банківській системі поступово буде знижуватися;
- значні вимоги НБУ до комерційних банків щодо формування обов'язкових резервів призведуть до підвищення ставок по депозитам для фізичних осіб та збільшення строків їх розміщення у комерційних банках;
- посилення з боку НБУ ринкових стимулів для залучення комерційними банками гривневих депозитів від фізичних осіб на довгий строк;
- до національної валюти може повернутися статус привабливого інструмента заощадження, що одночасно буде сприяти зниженню тиску на валютний ринок;
- дезінфляційні фактори посиляться, що призведе у поєднанні з монетарною політикою рестрикції до уповільнення інфляції, за прогнозом до 6,7% у 2025 році;
- зниження експортних надходжень та значний обсяг імпорту унеможливають досягнення інфляційної мети НБУ – 5%;
- зростання вартості кредитних ресурсів;
- подальше домінування кредитних ризиків в діяльності комерційних банків;
- робота банківської системи України буде відбуватися на тлі спаду світової економіки.

Висновки та пропозиції. В умовах війни, внутрішній економічної невизначеності та спаду світової економіки, що ускладнюють роботу банківської системи України, актуальним, в контексті підготовки ефективної економічної політики банків, залишається примноження коштів, капіталізація, підтримка ліквідності на відповідному рівні.

Адаптація роботи банківської системи до умов війни, падіння експортних надходжень, негативні демографічні зміни, уповільнення розвитку світової економіки

вимагає від банків не тільки повернення до напрацьованих в довоєнні часи бізнес-моделей, а і до пошуку форм відновлення кредитування, формування ефективної внутрішньої антикризової моделі регулювання роботи банку у поєднанні з постійним моніторингом соціально-політичних та кон'юнктурних факторів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ларіонова К.Л., Капінос Г.І., Балактіонова Д.О. Проблеми формування фінансових ресурсів банківської системи України в умовах фінансової нестабільності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 6. С. 7-16.
2. Савлук М.І. Трансформація функціональних завдань НБУ в умовах системної розбалансованості економіки. *Фінанси України*. 2016. № 9. С. 53-64.
3. Стечишин Т.Б., Малахова О.Л. Банківська справа. навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 403 с.
4. «Про банки і банківську діяльність»: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (Дата звернення 01.06.2023).
5. «Про Національний банк України»: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (Дата звернення 01.06.2023).
6. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/> (Дата звернення 03.06.2023).
7. Офіційний сайт інформаційного порталу Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (Дата звернення 02.06.2023).
8. Офіційний Сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572 (Дата звернення 05.06.2023)

REFERENCES

1. Larionova, K.L., Kapinos, H.I., Balaktionova D.O. (2020), Problemy formuvannya finansovykh resursiv bankivskoyi systemy Ukrainy v umovakh finansovoyi nestabil'nosti [Problems of formation of financial resources of the banking system of Ukraine in conditions of financial instability]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*. vol. 6. pp. 7-16.
2. Savluk, M.I. (2016), Transformatsiya funktsional'nykh zavdan' NBU v umovakh systemnoyi rozbalansovanosti ekonomiky [Transformation of the NBU's functional tasks in conditions of systemic imbalance of the economy]. *Finansy Ukrainy*. vol. 9. pp. 53-64.
3. Stechyshyn, T.B., Malakhova, O.L. Bankivs'ka sprava. navch. posib. [Banking] Ternopil': TNEU, 2018. 403 p.
4. «Pro banki i bankivsku dsiyalnist» Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 r. No 2121-III iz zminamy i dopovnennyamy, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (Accessed 01 May 2023).
5. «Pro Natsionalnyy bank Ukrainy» Zakon Ukrainy vid 20.05.1999 r. No 679-XIV iz zminamy i dopovnennyamy, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (Accessed 01 May 2023).
6. The official of website of the NBU, available at: <https://bank.gov.ua/> (Accessed 03 May 2023)
7. The official of website of the Minfin, available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (Accessed 02 May 2023)
8. The official of website of the Ministry of Finance of Ukraine, available at: https://mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572 (Accessed 05 May 2023)

*Olena Andrieieva, Associate Professor, Candidate of Economics
(Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation, State University of Infrastructure and Technologies)*

BANKING SYSTEM OF UKRAINE: STATUS AND DEVELOPMENT TRENDS

As an important component of the financial market, the banking system of Ukraine provides conditions for the effective functioning of the entire economic system of the country. Traditionally, the task of the banking system is the concentration of monetary resources with their subsequent redistribution among business entities, households, and industries. By fulfilling this task, the banking system actually contributes to the economic development of the state.

In 2022, with the beginning of the war, the national banking system was faced simultaneously with problems of a general economic internal nature caused by the war: a reduction in production and income from the export of industrial and agricultural products, devaluation of the national currency, an increase in security risks, mass migration of the population and problems of a global nature - this is a slowdown in the development of the world economy. In these conditions, the National Bank of Ukraine, as the regulator of the money market, was forced to switch to a strict model of monetary policy, the goal of which was, first of all, to maintain the rate of inflation and exchange rate stability, and the main "recipes" for improving the money market were to increase the discount rate and mandatory reserve norms for commercial banks. The transition to a restrictive monetary policy is always a test for banks, but the timely application of restrictive measures made it possible to maintain control over the currency market, over price dynamics, and give a positive forecast for economic growth.

Activity in the conditions of war and economic uncertainty became a reality for the banking system and a basis for the formation of further development trends. In the medium-term perspective, the main trends in the development of the banking sector include the NBU's continued strict monetary policy and the strengthening of market incentives for banks to attract long-term hryvnia deposits from individuals; dominance of credit risks in banking; significant investments by commercial banks in high-yield certificates of the NBU and Domestic state loan bonds with the aim of increasing interest income; gradual decrease in liquidity in the banking sector; slowing of inflation as a result of the reduction of security factors; the return of banks to their pre-war business models with the simultaneous search for new forms of lending and the formation of an effective anti-crisis model of bank regulation.

Keywords: *banking system, central bank, commercial bank, inflation, monetary policy, lending.*

Стаття прийнята до друку 10 травня 2023 року